

Türkiye Yeterlilikler
Çerçevesi

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Kapsamında

YETERLİLİKLERİN KREDİLENDİRİLMESİ REHBERİ

TÜRKİYE YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ
YÜKSEK KALİTE, TAM GÜVENÇE

Aralık 2020

MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU
Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı

YETERLİLİKLERİN KREDİLENDİRİLMESİ REHBERİ

MYK
MESLEKİ YETERLİLİK
KURUMU

Türkiye Yeterlilikler
Çerçevesi

Hazırlayanlar:

Hafise KAYNARCA, Bağımsız Uzman
Büşra TEKELİOĞLU, Uzman Yrd.

Teknik İnceleme:

Osman Seçkin AKBİYİK, Daire Başkanı

Erasmus+

Bu doküman, Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından uygulanan "Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi 2018-2020 Projesi" kapsamında hazırlanmıştır.

ÖNSÖZ

TYÇ'nin temel hedeflerinden biri, yeterliliklerin kredilendirilmesi ve karşılaştırılmasını sağlamaktır. Bu amaçla, TYÇ kapsamında iş yüküne dayalı kredi sisteminin kullanılması kararlaştırılmıştır. Yeterliliklerin iş yüküne dayalı kredilendirilmesi, kredi biriktirme ve transferine de imkân sağlayacaktır.

Kredi; bireyin değerlendirilmiş olan ve bir yeterliliğe yönelik olarak biriktirilebilen ya da diğer öğrenme programlarına veya yeterliliklere aktarılabilen bir dizi öğrenme kazanımıdır. Kredi değeri ise; öğrenme kazanımlarına dayalı öğrenen iş yükünün sayısal olarak ifade edilmesidir. Kredi; bireyin tanımlı öğrenme kazanımlarını başarması halinde yetkili kurumlar tarafından düzenlenir, uygun değerlendirmelerle ispatlanır ve bireyin ilgili öğrenme kazanımlarını başarmak için ihtiyaç duyduğu tahmini iş yükünü gösteren nicel değerlerle ifade edilir.

Öğrenme kazanımlarının kredilendirilmesiyle bireyin elde ettiği öğrenme kazanımları setleri, değerlendirilebilir, biriktirilebilir ya da başka öğrenme programları veya yeterliliğe dönüşebilir hale gelecektir. Kredilendirme yaklaşımlarının öğrenme kazanımları ve kredi değerlerine dayalı olarak taraflar arasındaki güven ilişkisinin kurulabilmesi amacıyla uygun kalite güvence sistemleriyle de desteklenmesi gerekmektedir.

Bu Rehber; hayat boyu öğrenme yaklaşımı içerisinde önemli bir yer tutan kredilendirme konusunda temel düzeyde bilgi vermek ve "TYÇ'de Yer Alacak Yeterlilikler Arasındaki Yatay ve Dikey Geçiş ile Kredi Biriktirme ve Transferine İlişkin Usul ve Esaslar" için temel teşkil etmek üzere hazırlanmıştır.

Rehber'in ana amaçları şunlardır:

- Kredilendirme kavramı ve kredilendirmenin temel ilkeleri hakkında bilgi vermek;
- Kredi değerinin belirlenmesi, gözden geçirilmesi, onaylanması gibi adımları içeren kredilendirme süreci hakkında bilgi vererek faydalanicılara kredilendirme sistemleri için kullanabilecekleri bir kaynak sunmak.

Rehber; iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kredilendirme yaklaşımı ve temel ilkelere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise; kredilendirme sürecinin adımları, yeterliliklerin kredilendirilmesi ve kredi biriktirme ve transferi hakkında işlevsel bilgiler sunulmuştur.

Rehber'in, TYÇ'nin ana işlevlerinden olan yeterlilikler arası yatay ve dikey ilerleme olanaklarının sunulabilmesi için ilk adım olan yeterliliklerin kredilendirilmesi konusunda sorumlu kurumlar ile eğitim ve belgelendirme kuruluşlarına yardımcı olmasını dileriz.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	3
1 GİRİŞ.....	5
2 KAVRAM VE İLKELER.....	6
2.1 Kredilelendirmede Kilit Kavramlar	6
2.2 Kredilelendirmenin Temel İlkeleri.....	7
3 KREDİLENDİRME SÜRECİ.....	8
3.1 Kredilelendirmede Dikkat Edilecek Hususlar	9
3.2 Kredilelendirme Adımları	10
3.3 TYÇ Kapsamında Yeterliliklerin Kredilelendirilmesi	12
3.3.1 Sorumlu Kurumlar Tarafından Yeterliliklerin Kredilelendirilmesi.....	13
GENEL DEĞERLENDİRME	14
Ek 1: Uluslararası Referanslar	15

1 GİRİŞ

Son yıllarda “hayat boyu öğrenme” ile ilişkili olarak bireysel gelişmeler, toplumsal beklentiler ve uluslararası uygulamalar dikkate alınarak eğitim ve istihdam politikalarının gözden geçirilmesi ve yeterlilik sistemlerinin yeniden yapılandırılması her ülkenin ulusal öncelikleri arasında yer almıştır. Bu bağlamda, her ülkede eğitim ve istihdam sistemlerinin oluşmasına ve işleyişine önemli katkı sağlayacak olan ulusal yeterlilik çerçeveleri farklı yapı ve içeriklerde hazırlanmaktadır. Ulusal yeterlilik çerçeveleri, ülkelerin öncelikle yeterliliklerini tanımlamak, sınıflandırmak ve karşılaştırmak; sonrasında ise yeterlilik sistemlerini yeniden yapılandırmak, bütünleştirmek ve bu sistemler arasında eşgüdümü sağlamak amacıyla kullandıkları en güncel yaklaşımdır. Ülkemiz de bu yaklaşımla Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’ni (TYÇ) oluşturmuştur. TYÇ, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 19 Kasım 2015’te Resmî Gazete’de yayımlanmasıyla yürürlüğe girmiştir.

TYÇ’nin geliştirilmesi sürecinde yapılan çalışmalar neticesinde uygulama sürecinde göz önüne alınacak amaç ve ilkeler belirlenmiştir. Bu doğrultuda TYÇ’nin amaçlarından biri de, yeterliliklerin kredilendirilmesine, kredilerin birleştirilmesi ve yeterlilikler arasında geçiş yapılmasına imkân sağlamaktır.

TYÇ’nin temel işlevi, yeterlilikleri öğrenme kazanımlarıyla tanımlayarak birbirleriyle karşılaştırma ve yeterlilikler arası yatay ve dikey ilerleme olanakları sunmaktır. Yeterliliklerin karşılaştırılması için kullanılacak yaklaşımlardan birisi, iş yüküne dayalı kredi sistemidir. Bu nedenle, yeterliliklerin içerdiği öğrenme kazanımlarının iş yükünün ve dolayısıyla kredi değerinin belirlenmesi son derece önemlidir. Kredilendirme sistemlerinin uygulanmaya başlamasıyla, yeterliliklerin karşılaştırılabilmesi ve yeterlilikler arası hareketliliğin sağlanabilmesi için önemli bir adım atılmış olacaktır.

Bu doğrultuda, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 16. Maddesi’nin 9. fıkrasının (f) bendine göre kredi biriktirme ve transfer sistemlerinin kurulmasına yönelik “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde yer alacak yeterlilikler arasındaki yatay ve dikey geçiş ile kredi biriktirme ve transferine ilişkin usul ve esaslar”ın hazırlanması gerekmektedir.

Usul ve Esaslar’a temel teşkil etmek üzere, bu Rehber hazırlanmıştır. Rehber, kredilendirme ile ilgili genel kavramları tanımlamakta, kredilendirmenin temel ilkeleri, kredilendirmede kullanılacak yöntem ile kredi transferi ve geçişler hakkında işlevsel bilgiler içermektedir.

2 KAVRAM VE İLKELER

2.1 Kredilendirmede Kilit Kavramlar

Yeterlilik; sorumlu kurum tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli ölçütlere göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin sonunda tanınması halinde elde edilen resmî belgedir (diploma, sertifika, yeterlilik belgesi vb.).

Sorumlu kurumlar; eğitim ve öğretim sistemindeki yeterliliklerin belirlenmesi, tanımlanması ve sunulmasıyla ilgili yasal düzenlemeleri, işlemleri ve koordinasyonu yürüten kurum ve kuruluşlardır.

Öğrenme kazanımları; herhangi bir öğrenme sürecinin tamamlanmasından sonra bireyin sahip olduğu bilgi, beceri ve yetkinliklerdir. Bir bireyin, örgün, yaygın veya serbest bir öğrenme sürecini tamamladıktan sonra elde ettiği ve/veya sergileyebildiği bilgi, beceri ve/veya yetkinlikler dizisidir.

Öğrenme kazanımları birimi (birim); bir yeterliliğin değerlendirilebilen ve onaylanabilen tutarlı bir bilgi, beceri ve yetkinlikler dizisinden meydana gelen bir bileşendir.

Öğrenme kazanımları için kredi (kredi); bireyin değerlendirilmiş olan ve bir yeterliliğe yönelik olarak biriktirilebilen ya da diğer öğrenme programlarına veya yeterliliklere aktarılabilen bir dizi öğrenme kazanımıdır.

Kredi; tutarlı öğrenme kazanımları setinden oluşan yeterlilik biriminin, kabul edilmiş ölçütlere göre yetkili kurum tarafından değerlendirildiği ve doğrulandığının teyidi anlamına gelmektedir. Kredi, bireyin tanımlı öğrenme kazanımlarını başarması halinde yetkili kurumlar tarafından düzenlenir; uygun değerlendirmelerle ispatlanır ve bireyin ilgili öğrenme kazanımlarını başarmak için genellikle ihtiyaç duyduğu tahmini iş yükünü gösteren nicel değerlerle (örn. krediler veya kredi değerleri) ifade edilir.

Kredi değeri; öğrenme kazanımlarına dayalı öğrenen iş yükünün sayısal olarak ifade edilmesidir.

Kredi sistemleri; kredilerin tanınmasını kolaylaştırmak için kullanılan şeffaflık aracı anlamına gelmektedir. Bu sistemler, denklik, muafiyet, biriktirilen ve taşınan birimlerin yanı sıra, sorumlu kurumlar için ilerleme yollarını bireyselleştirme bağımsızlığı ve yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanmasını da içerebilir.

Kredi biriktirme; öğrenenlerin belirli bir program dâhilinde ve belirli bir tarihte elde ettikleri öğrenme kazanımlarını kayıt altına alabilecekleri ve bunları daha sonraki bir tarihte başka bir program/yeterlilik için geçerli kılınmasını sağlayabilecekleri süreçlerdir.

Kredi transferi; bireyin bir öğrenme ortamında biriktirdiği kredilerin başka bir ortamda değerlendirilmesi ve tanınmasına imkân veren süreçtir.

2.2 Kredilendirmenin Temel İlkeleri

TYÇ; Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu olacak şekilde hazırlanan ve 2017 yılında AYÇ'ye referanslanan bir ulusal yeterlilik çerçevesi olarak kredilendirme sisteminin kurulması ve işletilmesi sürecinde 2017 yılında revize edilen AYÇ Tavsiye Kararı'nın 5. Eki'ndeki ilkeleri benimsemiştir.

AYÇ Tavsiye Kararı'na göre; ulusal yeterlilik çerçeveleri veya sistemleri, öğrenme kazanımı yaklaşımını kullanarak bireyleri (i) çeşitli eğitim ve öğretim seviyeleri arasındaki (ii) eğitim ve öğretim sektörleri içinde ve arasındaki (iii) eğitim-öğretim ve işgücü piyasası arasındaki ve (iv) ülke sınırları içinde ve yurtdışındaki hareketliliklerinde daha iyi desteklemelidir. Ulusal kararlara halel getirmeksizin (i) kredi sistemleri kullanılmalı ve (ii) ulusal yeterlilik çerçeveleri veya sistemleriyle, diğer kredi sistemleriyle ilişkilendirilmeli ve mümkünse, geçişleri desteklemek ve ilerlemeyi kolaylaştırmak için ulusal yeterlilik çerçeveleri ve sistemleriyle birlikte işlemelidir. Bu amaçla, ulusal yeterlilik çerçeveleri ve sistemleriyle ilişkili kredi sistemleri, mümkünse, şu ilkelere uymalıdır.

1. Kredi sistemleri, bireysel öğrenenlerin yararına esnek öğrenme yollarını desteklemelidir.
2. Öğrenme kazanımları yaklaşımı, yeterliliklerin (bileşenlerinin) transferini ve öğrenmedeki ilerlemeyi kolaylaştırmak için yeterlilikler tasarlanırken ve geliştirilirken sistematik bir biçimde kullanılmalıdır.
3. Kredi sistemleri, öğrenme kazanımlarının transferini ve öğrenenlerin kurumsal ve ulusal sınırlar arasında ilerlemesini kolaylaştırmalıdır.
4. Kredi sistemleri açık ve şeffaf kalite güvencesi ile desteklenmelidir.
5. Bir birey tarafından edinilen kredi, başarılı öğrenme kazanımlarını, krediyi düzenleyen yetkili kurumun adını ve mümkünse, ilgili kredi değerini içerecek biçimde belgelendirilmelidir.
6. Kredi biriktirme ve transfer sistemleri, önceki öğrenmelerin doğrulanması için düzenlemelerle sinerji içinde olmalı, transfer ve ilerlemeyi kolaylaştırmak ve teşvik etmek için birlikte çalışmalıdır.
7. Kredi sistemleri, ulusal düzeyde ve uygun sektörel düzeylerde paydaşlarla iş birliği içinde oluşturulmalı ve geliştirilmelidir.

Kredilendirmenin temellerini; yeterlilik/öğrenme birimleri, öğrenme kazanımları ve kredi değeri (kredi tahsisi ve kredi puanı) oluşturmaktadır. Kredilendirme yaklaşımının öğrenme kazanımları ve kredi puanlarına dayalı olması gerekmektedir. Kazanımların kredilendirilmesinde taraflar arasında güven ilişkisinin kurulabilmesi için uygun kalite güvencesiyle desteklenmelidir.

Kredi sistemleri, esnek öğrenme yollarını kolaylaştırmak suretiyle ve farklı tür ve seviyedeki eğitim ve öğretim ile ulusal sınırlar ötesinde taşınmayı; öğrenenlerin çevrimiçi, yaygın ve serbest öğrenme dâhil çeşitli öğrenme ortamlarında edindiği farklı öğrenme kazanımlarının biriktirilmesi ve taşınmasını sağlayarak bireylere öğrenmede ilerleme konusunda yardımcı olabilir. Öğrenme kazanımları yaklaşımı, ayrıca yeterliliklerin tamamının veya parçalarının tasarımını, sunumunu ve ölçülmesini kolaylaştırmaktadır.

Hayat boyu öğrenmeyi desteklemek ve bireylerin yeterlilikler arasında geçişlerini kolaylaştırmak amacıyla, bir değerlendirme sonucunda başarılı olmuş öğrenme kazanımları bir başka değerlendirmede kısmen veya tamamen muafiyet sağlamalıdır. Gerek ulusal gerekse Avrupa düzeyindeki kredi sistemleri, yükseköğretim veya mesleki eğitim ve öğretim gibi eğitim sektörlerinde kullanılmaktadır. Avrupa yükseköğretim alanı için, Avrupa Kredi Transferi ve Biriktirme Sistemi (ECTS) geliştirilmiştir. Mesleki eğitim ve öğretim için ise, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyinin 18 Haziran 2009 tarihli “Mesleki Eğitim ve Öğretimde Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECVET) Oluşturulması Hakkında Tavsiye Kararı” ile Mesleki Eğitim ve Öğretim için Avrupa Kredi Sistemi (ECVET) duyurulmuştur. Söz konusu sistemler Ek-1’de açıklanmaktadır.

3 KREDİLENDİRME SÜRECİ

Yeterliliklerin kredilendirilmesi süreci çeşitli adımlardan oluşmaktadır. Bir yeterliliğin kredilendirilebilmesi için öncelikle öğrenme kazanımlarının tanımlanmış olması gerekmektedir. Öğrenme kazanımları; bilgi, beceri ve yetkinlik bileşenlerinden oluşmaktadır. Söz konusu öğrenme kazanımlarını edinebilmek için gerekli süre, iş yükü kavramı ile tüm öğrenme (eğitim ortamı, iş yeri, serbest öğrenme, önceki öğrenmeler, vb.) süreçleri değerlendirilerek belirlenir. Yeterliliklerin her birimi için belirlenen iş yükü 25’e bölünerek birimin veya yeterliliğin kredi değeri bulunur. Kalite güvence koşullarına göre gerçekleştirilecek ölçme değerlendirme esnasında öğrenme kazanımlarının her birinin elde edilip edilmediğinin test edilebileceği şeffaf bir süreç izlenir.

Kredilendirme süreci, öğrenenler tarafından ulaşılması amaçlanan öğrenme kazanımları ve bu kazanımlara ulaşmak için harcanan çabaların belirlenecek kredi değerine nasıl yansıtılacağına odaklanmalıdır. Kredilendirilecek yeterliliğin tüm birimlerine ait kredi değerleri ve seviyeler belirlenmiş olmalıdır. Birimlerin seviyeleri yeterliliğin genel seviyesinden ayrı olarak değerlendirilir ve farklılık gösterebilir. Birimler için kredilendirme yapılırken giriş şartları vs. gibi değişkenler dikkate alınmamalıdır.

3.1 Kredilendirmede Dikkat Edilecek Hususlar

Kredi değeri belirlenmesi süreci kesin kurallara dayalı bir bilim değildir. Kredilendirme, ilgili programın geliştiricileri, öğretmenleri, konunun uzmanları ve dış değerlendiricileri içerecek şekilde ilgili tarafların mesleki muhakemesini gerektirir.

Buna uygun olarak kredilendirmede görev alanlara aşağıdaki tavsiyeler sunulmaktadır:

a. Kredilendirilmeyen Birimler

Bir birim bir yeterliliğin/öğrenme programının parçası olduğu halde birimin veya programın öğrenme kazanımlarına katkıda bulunmayabilir. Birim, yeterliliğin elde edilebilmesi için şart olsa da ölçme ve değerlendirmesi yapılmayabilir. Bu tür birimler için kredi değeri belirlenmesi gerekmez.

b. Müfredat Dışı Etkinlikler

Benzer şekilde birime veya yeterliliğe yönelik olmayan müfredat dışı faaliyetler için de kredi değeri belirlenmemelidir.

c. Staj, İşbaşında Öğrenme ve Saha Çalışması

Bunlar, genellikle işyerinde gerçekleştirilen denetimli öğrenmeyi ifade eder. Bu gibi öğrenmeler; staj, işbaşında öğrenme, saha çalışması vb. farklı kavramlarla ifade edilebilir. Denetimli öğrenme ifadesi genel olarak günlük ziyaretler, gönüllülük çalışmaları veya sosyal hizmetler gibi faaliyetleri içermez; daha ziyade staj ve işyeri kaynaklı öğrenmeler için kullanılır, yani gerçekleştirilen faaliyetlerin profesyonel bir kaynağı olması beklenir.

Ölçme değerlendirmesi yapılabilen ve birime/yeterliliğe yönelik öğrenme kazanımları içeren işbaşı öğrenmelerine kredi değeri verilmelidir. Bu amaçla, öğrenme için gerekli iş yükü, programı geliştirenlerin deneyimlerine dayalı olarak belirlenmeli ve işbaşı öğrenmeleri için kredi değerinin hesaplanmasında kullanılmalıdır.

Staj ve saha çalışmaları nispeten uzun süreli olabileceğinden sorumlu kurumlar, işyerinde çalışma, staj vb. durumlar gerektirmeyen yeterliliklerle adil bir kıyaslama sağlanabilmesi ve programın hacminin daha iyi anlaşılabilmesi için staj ve saha çalışmasına ilişkin kredi değerini yeterliliğin temel kredi değerinden ayrı olarak belirtebilirler.

d. Çevrimiçi, Uzaktan ve Karma Öğrenme

Çevrimiçi, uzaktan veya karma öğrenmeye dayalı birimlerde temas saatleri, yüz yüze öğrenme saatlerini; bireysel çalışma saatleri ise ders kitabı veya çevrimiçi kaynakların çalışılması için ayrılan tahmini süreyi ifade eder. Genellikle, bu tür birimler için temas saatleri, tam zamanlı yüz yüze uygulanan birimlere kıyasla daha az olacaktır.

Sorumlu kurumlar, süreç içerisinde deneyim kazandıkça öngörülen tahmini çalışma saatlerinin doğruluğunu gözden geçirmelidir.

e. Yüz yüze Öğrenme ve Bireysel Çalışma Saatleri Arasındaki Oran

Genellikle, daha düşük bir çerçeve seviyesine sahip ve daha fazla yüz yüze öğrenme ve öğretmen gözetimi gerektiren yeterlilikler için daha düşük bir oran belirlenebilir.

Daha yüksek seviyeye sahip yeterlilikler içinse, temas saatleri ile bireysel çalışma saatleri arasında daha yüksek bir oran gözetilebilir. Belirlenen aralık dışında bir oran kullanıldığında bunun sebepleri ampirik araştırmalar ve anket gibi gerekçelerle desteklenmelidir.

f. Tam Sayı Biçiminde Kredi Değeri

Kredi değeri tam sayı olarak ifade edilmelidir. Ondalık basamak içeren değerler yukarı veya aşağı yuvarlanmalıdır. Sorumlu kurumlar yeterliliğin kredi değerini artırırken buna bağlı olarak öğrenme kazanımlarının da zenginleşmesi gerekliliğini dikkate almalıdır.

Birden fazla birim içeren bir yeterlilik için kredi değeri, yeterliliğin tüm birimlerine ait kredi değerleri toplandıktan sonra tam sayıya yuvarlanmalıdır.

Farklı sektörlerdeki sorumlu kurumlar yeterlilikleri için farklı kredilendirme yaklaşımları kullanabilir. Ortaöğretimde genellikle "Sabit Oran" yaklaşımı kullanılmaktadır. Bu yaklaşımda, öncelikle ders içeriğinin (ve bütün öğrenme programının) sunulması için gerekli temas süresi belirlenir. Ardından, temas süresi, önceden tanımlanmış bir oran esas alınarak, bireysel çalışma süresinin belirlenmesinde kullanılır. Son olarak, dersin veya programın kredi değeri, temas süresi ile bireysel çalışma süresi toplanarak bulunur.

Bazı sorumlu kurumlar kazanıma dayalı öğrenme felsefesi doğrultusunda kredi değerinin belirlenmesinde birim yerine "öğrenme kazanımları" yaklaşımını benimseyebilir. Bu yaklaşım birimin veya yeterliliğin daha küçük bir bileşeninin öğrenme kazanımlarına odaklanır. Birimin öğrenme kazanımlarını elde etmek için gereken çaba tanımlanır ve bir dizi eğitim/öğretim, öğrenme ve ölçme faaliyetine dönüştürülür. Her bir birimin tahmini öğrenme saatleri, önceden belirlenen sabit oranlardan bağımsız olarak, ayrı ayrı çalışılır.

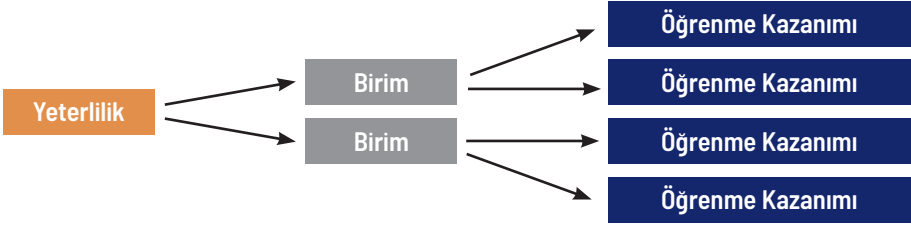
Sorumlu kurumlar, deneyim ve koşullarına göre önerilen yaklaşımlardan birini veya ihtiyaçlarına göre iki yaklaşımı harmanlayan bir kredilendirme yaklaşımı benimseyebilir.

3.2 Kredilendirme Adımları

Sorumlu kurumlar kredi değerini belirlemek istedikleri yeterlilikler için aşağıdaki yol haritasını kullanabilir.

Adım 1: Yeterliliğin Öğrenme Kazanımlarının Belirlenmesi

Birimlere ayrılan yeterlilik, öğrenme kazanımları ile tanımlanır. Öğrenme kazanımları yeterliliği elde eden bireyin sahip olduğu bilgi, beceri ve yetkinlikleri ifade eder. Yani öğrenme sürecini başarıyla tamamlayan bir öğrenenin ne bildiğini, neyi yapabildiğini ve ne kadar yetkin olduğunu gösterir.

Adım 2: Tahmini İş Yükünün Hesaplanması

- İş yüküne dayalı kredi biriktirme ve transfer yaklaşımında; yeterliliği kazanmak için "ortalama" bir öğrenenin harcadığı toplam öğrenme saati hesaplanarak iş yükü belirlenir.
- Ortalama öğrenen; öğrenme eyleminin gerçekleşebilmesi için sahip olunması gereken niteliklere asgari düzeyin üstünde sahip olan bireyleri ifade eder. Birey, öğrenilmesi beklenen konuya ait kazanımları gerek öğrenme ortamında gerek bireysel çabasıyla konunun özelliklerine göre gerekli olan ve öğrenenlerin birçoğu için ortak veya yaklaşık olarak beklenen yeterli çalışma süresi sonucu elde eder.
- Öğrenenin öğrenme kazanımlarını elde edebilmesi için gerekli iş yükü, tüm öğrenme süreçleri (eğitim ortamı, yüz yüze öğrenme süreci, bağımsız öğrenme, araştırma, ödev ve projeler, iş yeri çalışmaları, serbest öğrenmeler, önceki öğrenmeler, staj çalışmaları, ölçme ve değerlendirme süreci, vb.) dikkate alınarak belirlenir. Öğrenenin eğitim ortamında geçirdiği süre ile öğrenme kazanımlarını edinene kadar kendi çabası ile sürdürdüğü öğrenmeler ve özellikle mesleki eğitimde öğrenme sürecinde işbaşında geçirilen süre de iş yükü hesabına dâhil edilir.
- Saat veya süre kavramları, ders saati anlamında kullanılır.

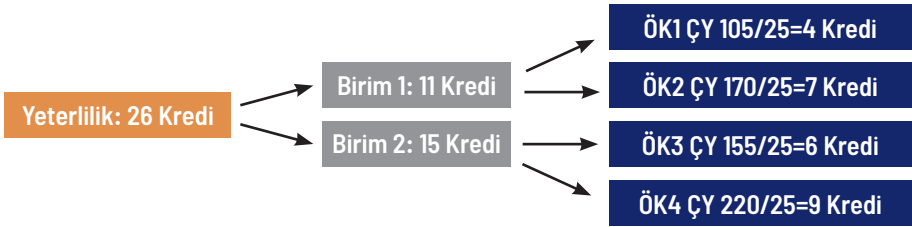
Adım 3: Yeterliliğin Ölçme ve Değerlendirme Yönteminin Belirlenmesi

- Öğrenenin ölçme ve değerlendirme (testler, dönem ödevleri, bitirme sınavları vb.) esnasında geçirdiği süre de iş yüküne dâhil edilir.
- Sorumlu kurumlar birimlere ayrılmış ve öğrenme kazanımları ile tanımlanmış olan yeterliliği ölçme ve değerlendirme hususunda şeffaf, tarafsız, güvenilir ve tüm öğrenme kazanımlarını kapsayacak bir ölçme değerlendirme yöntemi belirlemelidir.

Adım 4: Yeterliliğin Kredilendirilmesi

- Yeterliliğin (ya da yeterliliğe ulaştıran öğretim programının) her bir birimine (eğitim ve öğretimde dersine/birimine) öğrenme kazanımlarına dayalı olarak kredi değeri tahsis edilir.

- İş yüküne yani tahmini öğrenme süresine göre öğrenme kazanımları kredilendirilir.
- Genel yaklaşım, 25 saatlik öğrenme süresine 1 kredi puanı verilmesidir.
- Tahmini öğrenme süresi (iş yükü) 25'e bölünerek kredi değeri bulunur. Bir başka ifadeyle, yeterliliklerin her birimi için belirlenen iş yükü 25'e bölünür ve birim ile yeterliliğin kredi değeri bulunur.

3.3 TYÇ Kapsamında Yeterliliklerin Kredilendirilmesi

TYÇ'de iş yüküyle ilişkilendirilmiş kredi yaklaşımının kullanılması öngörülmektedir. Yeterliliklerin iş yüküne dayalı kredilendirilmesi kredi biriktirme ve transferine olanak sağlayacaktır.

TYÇ kapsamında, yeterlilikler için önerilen ölçü, 1500-1800 saatlik bir öğrenme süresine karşılık gelen 60 kredidir. Buna göre 1 kredi puanı, 25/30 saatlik iş yükünü göstermektedir. Bu kapsamda 25 saatlik öğrenme zamanına (iş yüküne) 1 kredi puanı verilmesi benimsenmiştir.

TYÇ'nin ülkede sunulan bütün yeterlilikleri kapsayıcı bir çerçeve olması sebebiyle yeterliliklerden sorumlu tüm kurum ve kuruluşlar TYÇ'nin paydaşlarıdır. Sorumlu kurumların yeterliliklerine tahsis edeceği kredi değerleri

Bir yeterliliğin belirlenen kredi değerinin onaylanması söz konusu yeterliliğin doğru ve güvenilir olması için atılması gereken önemli bir adımdır.

Bir yeterliliğin kredi değerinin onaylanması sürecinde genel olarak aşağıdaki ilkeler kabul edilir:

a. Geçerlilik

Sorumlu kurumlar, kredilendirilecek yeterliliğin/birimin iş yükünü tahmin etmek için kullanılan yöntemin, ortalama bir öğrenenin profiline uygun olarak doğru ve geçerli gerekçelere dayandığını gösterebilmelidir. Eğitim sisteminde meydana gelen gelişmeler ve güncel mevzuat dikkate alınmalıdır. Kredi biriktirme ve transfer sistemleri, önceki öğrenmelerin doğrulanması için uygulanan düzenlemelerle uyum içinde olmalı, transfer ve ilerlemeyi kolaylaştırmak ve teşvik etmek için birlikte çalışmalıdır.

b. Tutarlılık

Kredilendirme sistemi, örgün öğrenme kazanımlarından farklılık gösteren yaygın öğrenme kazanımları ve diğer yeterlilik kazandırma sistemlerini de kapsamalıdır. Bu aşamada sorumlu kurumlar sunulan yeterlilik için gerekli olan iş yükünü hesaplarken öğrenme kazanımlarını göz önünde tutarak bu hesaplamanın benzer nitelikteki yeterlilikler içinde de tutarlı olmasına dikkat etmelidir. Yeterliliğin kredi değerinin hesaplanması yöntemi, sorumlu kurumun sağladığı tüm yeterlilikler için aynı olmalıdır.

Tutarlılığı sağlayabilmek adına tahsis edilen kredi değeri ulusal ve uluslararası ölçütlerle uyumlu olmalıdır. Tahsis edilen kredi değerleri farklı sorumlu kurumlar tarafından sunulan yeterliliklerle ve uluslararası normlarla karşılaştırılarak değerlendirilecektir. Kurumların yeterliliklere kredi tahsis etmesi sürecinde tamamen aynı süreçleri izlemesi tutarlılığı sağlayacak olan önemli bir süreçtir.

Sorumlu kurumlar kredi tahsis sürecini kalite güvence çerçevesinde kaydetmelidir. Belirlenmiş oran ve normlardan sapma durumları gerekçelendirilerek kayıt ve inceleme amacıyla sunulmalıdır.

c. Şeffaflık

Kredi işlemleri saydam olmalıdır, bilgiler erişilebilir ve herkese açık olmalıdır, kayıtların belgeleri ve kullanıcı rehberleri gibi dokümantasyonları bulunmalıdır.

Sorumlu kurumlar tarafından uzman görüşü, meslek erbaplarının katkı ve görüşleri ve akademisyenlerin geri bildirimleriyle elde edilen bilgiler benzer yeterlilikler için belirlenen iş yükü ve kredi değerleriyle karşılaştırılmalı, söz konusu bilgiler kaydedilerek kredi sistemlerini yürüten kuruluşa değerlendirme için sunulmalıdır.

3.3.1 Sorumlu Kurumlar Tarafından Yeterliliklerin Kredilendirilmesi

Yeterliliklerin kredi değerlerinin belirlenmesi hususunda sorumlu kurumlardan yeterlilik geliştirme, sunma, izleme ve gözden geçirme süreçlerini kapsayan uygun bir kredilendirme süreci oluşturmaları beklenmektedir.

Sorumlu kurumlar, yeterlilikleri kredilendirme sürecinde aşağıdaki hususları dikkate almalıdır:

- Sorumlu kurumun sunduğu yeterlilikler için; ilgili Usul ve Esaslara uygun bir kredilendirme ve onaylama prosedürü oluşturması,
- Politika ve prosedürlerin sistematik olarak uygulanması ve gözden geçirilmesi,
- Politika ve prosedürlerin farklı seviyelerdeki yeterliliklerin farklı yapı ve disiplinlerini içerecek açıklıkta olması,
- Akademik personelin veya öğretmenin yeterliliklerin kredilendirilmesine ait bilgi ve becerilerle donatılması için bir sürecin işletilmesi,

- e. Yeterliliklerin kredi değerinin uygunluğunun belirlenmesi, onaylanması ve gözden geçirilmesinde paydaş katılımını sağlayan bir sürecin işletilmesi.

Yeterliliğin kredilendirilmesi sonrası; öğrenenlerden, eğiticilerden ve değerlendiricilerden gelen geri bildirimler, kredi değerinin doğruluğunu değerlendirmek için kullanılacak önemli görüşlerdir.

GENEL DEĞERLENDİRME

TYÇ kapsamında oluşturulacak kredilendirme, kredi biriktirme ve transfer yaklaşımı için uygulayıcı ve faydalanıcılara rehberlik etmek amacıyla hazırlanan bu dokümanda kredilendirme ile ilgili temel kavramlar, kredilendirme adımları ve TYÇ kapsamında kredilendirme yaklaşımının ana ilkelerine yer verilmiştir.

Son yıllarda bireylerin örgün eğitim dışındaki diğer öğrenme yollarıyla elde ettiği öğrenme kazanımlarının artmasıyla bu kazanımların çeşitli yöntemlerle bir resmi çıktıya dönüştürülmesi öncelik haline gelmiştir. Bu aşamada, edinilen öğrenme kazanımlarının yetkili bir otorite tarafından doğrulandığına ve geçerli kılındığına dair bir teyide ihtiyaç duyulmaktadır. Tüm öğrenme ortamlarında gerçekleşen öğrenmelerin tanınması ve kredilendirilmesi, bireylerin iş hayatı ile eğitim hayatı arasında geçiş yapmasını teşvik edecek ve kolaylaştıracaktır.

Yeterliliklerin kredilendirilmesi ve bir kredi biriktirme ve transfer sisteminin kurulması hayat boyu öğrenmeden, önceki öğrenmelerin tanınmasına; uluslararası hareketlilikten zaman ve verimlilik tasarrufuna kadar birçok alanda katkı sağlayacaktır.

Rehber'de Avrupa'da kabul görmüş ve ülkemizde de uygulanmakta olan kredilendirme yaklaşımları ele alınmış ve bir kavramsal çerçeve sunulmuştur. Bu çerçeveye dayalı hazırlanacak olan "TYÇ'de Yer Alacak Yeterlilikler Arasındaki Yatay ve Dikey Geçiş ile Kredi Biriktirme ve Transferine İlişkin Usul ve Esaslar" ile TYÇ kapsamındaki tüm yeterlilikler için ortak, şeffaf ve uygulanabilir bir kredilendirme, biriktirme ve transfer sistemi oluşturulacaktır.

Rehber'in TYÇ hedefleri doğrultusunda, sorumlu kurumlar ve ilgili tüm paydaşlarla işbirliği ve iletişim içinde TYÇ'de yer alacak yeterliliklere ilişkin kredilendirme ve geçişlere yönelik, ulusal ve uluslararası sistemlerle uyumlu ortak bir yaklaşımın geliştirilmesine katkı sunması ve geliştirilecek ikincil mevzuata yön vermesi planlanmaktadır.

Ek 1: Uluslararası Referanslar

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi

Kişilerin sahip olduğu yeterliliklerin Avrupa düzeyindeki şeffaflığı, karşılaştırılabilirliği ve taşınabilirliğini geliştirmek amacıyla oluşturulan **Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)**, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2008 tarihli Tavsiye Kararıyla yürürlüğe girmiştir. Öğrenme kazanımlarıyla tanımlanan AYÇ, yeterliliklere ilişkin ortak referans çerçeve olarak hazırlanmış olup farklı yeterlilik sistemleri ve seviyeleri arasında tercüme aracı gibi hizmet etmektedir. AYÇ'nin temelini, her seviyede sahip olunması gereken asgari ortak bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanımlandığı sekiz seviye oluşturmaktadır. AYÇ Tavsiye Kararı, günümüz şartlarına uyumlu ve gelecekteki güçlülere hazırlıklı olmak amacıyla 2017'de güncellenmiştir.

Avrupa Birliği ulusal yeterliliklerin anlaşılmasını kolaylaştıran AYÇ'yi geliştirerek, ulusal yeterlilik çerçeveleri ve sistemleri arasında ortak bir dil oluşturmayı ve böylece çalışanlar ve öğrenenlerin hareketliliğini desteklemeyi amaçlamıştır. AYÇ, yeterliliklerin işverenlerce, bireylerce ve kurumlarca daha iyi anlaşılmasını sağlayarak çalışanların ve öğrencilerin kendi yeterliliklerini diğer bir ülkede kullanabilmesinin yolunu açmakta, ülkelerin yeterlilik sistemlerinin birbirleriyle bağlantısını sağlayan ortak karşılaştırma aracı işlevi görmektedir. AYÇ Tavsiye Kararı, ülkelere "kredi sistemleri ile ulusal yeterlilik çerçeveleri veya sistemleri arasındaki bağları, mümkünse, Tavsiye Kararı'nın 5. Ekindeki kredi sistemlerine dair ortak ilkeleri dikkate alarak (i) kredi sistemlerinin kullanımı ve (ii) onların ulusal yeterlilik çerçeveleri veya sistemleriyle bağlantısına dair ulusal kararlara halel getirmeksizin teşvik edilmesini tavsiye etmektedir.

Mesleki Eğitimde Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECVET)

Mesleki eğitim ve öğretim için, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyinin 18 Haziran 2009 tarihli "**Mesleki Eğitim ve Öğretimde Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECVET) Oluşturulması Hakkında Tavsiye Kararı**" ile Mesleki Eğitim ve Öğretim için Avrupa Kredi Sistemi (ECVET) duyurulmuştur. ECVET, bireylerin öğrenme kazanımlarının bir yeterlilik kazanmak üzere aktarılması, tanınması ve uygun olduğu hallerde biriktirilmesine yönelik teknik çerçevedir. ECVET araçları ve metodolojisi; yeterliliklerin öğrenme kazanımlarının ilgili kredilerine göre tanımlanmasından ve öğrenme antlaşması/mutabakat zaptları, not çizelgeleri ve ECVET kullanıcı rehberlerinden oluşmaktadır.

ECVET, AYÇ'nin bütün seviyelerinde çeşitli eğitim ve öğrenme yolları aracılığıyla prensipte elde edilebilir ve ardından tanınabilir ve taşınabilir olan tüm öğrenme kazanımlarına uygulanabilir. AYÇ'nin temel hedefi elde edilen yeterliliklerin şeffaflığını, karşılaştırılabilirliğini ve taşınabilirliğini artırmak iken, ECVET'in amacı bir yeterliliği elde etme yolunda, bireylerin öğrenme kazanımlarının tanınmasını, biriktirilmesini ve taşınmasını kolaylaştırmaktır.

ECVET Tavsiye Kararı, ülkelere mesleki eğitim ve öğretimde öğrenme kazanımlarının tanınmasını, uluslararası hareketlilik ve hayat boyu öğrenmeyi kolaylaştırabilmek için, AYÇ'nin bütün seviyelerinde mesleki eğitim ve öğretim yeterliliklerine ilişkin olarak ECVET'in kullanımını teşvik etmelerini tavsiye etmektedir.

ECVET farklı ulusal veya sektörel yeterlilik sistemlerinin birbirleriyle ortak bir tabanda iletişim kurabilmelerini sağlamak için bir araçtır. Mevcut sistemlerin yerini alması amaçlanmamakla birlikte herhangi bir kredi alma hakkını ima etmez. Önemli ölçüde farkları olan sistemler arasındaki güven ilişkisinin gelişimini temel alır. ECVET'in, tamamıyla benimsenecek bir sistemden ziyade, aynen AYÇ gibi, öğrenmenin tanınmasına yardımcı olacak bir araç olarak değerlendirilmesi önemlidir.

Yükseköğretim için Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi (AKTS)

Avrupa yükseköğretim alanında program ve dersleri daha şeffaf hale getirmek amacıyla **Avrupa Kredi Transferi ve Biriktirme Sistemi (AKTS)** geliştirilmiştir. AKTS; öğrencilerin farklı ülkeler arasında hareketliliğini ve akademik yeterlilikleri ile yurtdışındaki çalışmalarının tanınmasına yardım etmektedir.

AKTS, öğrenci hareketliliğini kolaylaştırmak ve öğrencilerin yurtdışında aldığı eğitimlerin kendi ülkelerinde tanınmasını garanti altına almak için 1980'lerin sonuna doğru Bologna Süreci kapsamında geliştirilmiştir. Ulusal eğitim sistemlerini uluslararası olarak karşılaştırılabilir kılmayı hedefleyen Bologna Süreci'nin de temel araçlarından biridir. Bu sistemin uzun vadeli amacı ise, kredi ve notlandırma konularında Avrupa çapında standartlaşmayı sağlamak, böylelikle Avrupa Bütünleşmesinin eğitim boyutunu güçlendirmektir. Bu bakımdan AKTS, yükseköğretim alanında Avrupa çapında geçerli bir 'ortak dil' olarak nitelendirilmektedir. Avrupa yükseköğretim alanındaki ülkelerin çoğu tarafından ulusal kredi sistemi olarak kabul edilmiştir.

AKTS, bir dersin ya da programın öğrenme kazanımlarına ve gerekli iş yüküne dayanan bir sistem olduğundan, bir yükseköğretim kurumunda kazanılan krediler başka bir yükseköğretim kurumundaki yeterliliğe aktarılabilir. Böylece söz konusu krediler, bireyin bazı derslerden muafiyetini sağlamaktadır. AKTS, eğitim programlarının öğrenciler açısından daha esnek hale gelmesini sağlarken, programların planlanmasını, sunumunu ve değerlendirmesini desteklemektedir. Böylece, öğrenme faaliyeti daha öğrenci dostu haline gelmektedir.

AKTS ayrıca, üniversite ve iş temelli öğrenme gibi farklı öğrenim türlerini aynı eğitim programı içinde veya hayat boyu öğrenme perspektifinde birleştirmeyi mümkün kılmaktadır.

AKTS kredileri, bir dersin veya programın iş yükünü ve tanımlanmış öğrenme kazanımlarını (“bireyin ne anlayabildiğini ve yapabildiğini”) gösterir. AKTS’ye göre 60 kredi, tam bir çalışma veya öğrenme yılına eşdeğerdir. Bu 60 kredi, standart bir akademik yıl boyunca çeşitli küçük modüllere ayrılır. Lisans diplomaları genellikle 180 veya 240 AKTS değerindedir. Öğrenciler, üç yıllık eğitim sonunda toplam 180, dört yıllık eğitim sonunda ise toplam 240 AKTS kredisiyle mezun olur.

Bir akademik yıl için tam zamanlı iş yükünün 60 krediye denkliği çoğunlukla ulusal yasal düzenlemelerle belirlenmektedir. Çoğu durumda, bir akademik yıl için iş yükü (öğrencinin günde 8 saat çalıştığı varsayılarak) 1500-1800 saate (37,5-45 hafta/yıl) tekabül etmektedir. Bu da 1 kredinin 25-30 saatlik iş yüküne denk geldiğini göstermektedir.

Kısaca AKTS kredisi, herhangi bir yükseköğretim kurumunda bir akademik yılı tam zamanlı olarak tamamlamak için gereken toplam çalışma süresine göre, ilgili dersin ne kadarlık çalışma gerektirdiğini belirten bir değerdir.

Notlar:

T.C.
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU

1420. Sokak No: 12, Balgat, 06520 Çankaya / Ankara

Tel: +90 (312) 458 20 00 - 09

www.myk.gov.tr

www.tyc.gov.tr

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

